

Motion till riksdagen 2005/06:Ub12

av **Ulf Nilsson m.fl. (fp, m, kd, c)**
med anledning av prop. 2005/06:148

Vissa frågor om vuxnas lärande, m.m.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vuxna skall ha lagstadgad rätt till gymnasial utbildning som ger högskolebehörighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrenskomplettering inom kommunal vuxenutbildning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vuxna med utvecklingsstörning skall ha lagstadgad rätt till utbildning motsvarande gymnasiesärskolan, dvs. gymnasial särvux.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om individualisering och praktik inom sfi.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svenska för invandrare med akademisk bakgrund.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sfi i folkhögskolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betyg och utbildning på entreprenad.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vuxenutbildning i fristående form.

Gymnasial vuxenutbildning

Regeringen föreslår en rad förändringar av gymnasial vuxenutbildning – i stort sett konsekvensändringar med anledning av de beslut som riksdagen fattat om gymnasieskolan. Det gäller bl.a. ämnesbetyg, gymnasiearbete, gymnasieexamen, lokala kurser och historia som kärnämne.

Partierna inom Allians för Sverige vill betona vikten av att gymnasial vuxenutbildning är likvärdig med den utbildning som ges i gymnasieskolan och ger samma behörighet. Vi anser därför också att det bör vara samma myndighet,

Fel! Okänt namn på

dvs. Skolverket, som har ansvaret för kursplaner, uppföljning och utvärdering även av den gymnasiala vuxenutbildningen.

Alliansen vill med detta förslag markera att kommunal vuxenutbildning i första hand är en utbildning som bör sortera under Utbildningsdepartementet och Skolverket. Den är inte i första hand ett arbetsmarknadspolitiskt instrument, även om den också kan attrahera arbetslösa och förse arbetsmarknaden med välutbildad arbetskraft. Den kan naturligtvis också förbereda vuxna för inträde på arbetsmarknaden. Den kan därigenom bidra till att skapa ekonomisk tillväxt. Men de vuxnas individuella behov av utbildning och personlig utveckling bör vara den centrala uppgiften för kommunal vuxenutbildning.

Komvux har en viktig roll i det livslånga lärandet. Många vuxna har idag inte gymnasiekompetens, som alla ungdomar har möjlighet att skaffa sig. Vuxna kan därigenom ha svårigheter att komma ut på arbetsmarknaden eller komma in på högskolan.

Vuxna har idag rätt att få en utbildning som motsvarar grundskolan, och kommunerna är skyldiga att tillhandahålla den antingen i den egna kommunen eller betala för den i en grannkommun. Allians för Sverige anser att vuxna ska ha samma rätt till en gymnasial utbildning som ger grundläggande behörighet. En rätt bör alltså införas för vuxna att i kommunal vuxenutbildning läsa de gymnasiekurser som ger behörighet till universitet och högskolor och som man inte tidigare har läst och har betyg i.

Denna utvidgade rättighet bör kunna finansieras genom att möjligheten till konkurrenskomplettering i kommunal vuxenutbildning avskaffas. Det innebär att personer som läst en kurs i gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning och fått minst betyget Godkänd inte ska ha rätt att läsa samma kurs igen för att få ett högre betyg. Däremot ska det finnas möjlighet att tentera upp betyg.

Vuxenutbildning för psykiskt utvecklingsstörda (särvox)

Regeringen föreslår att vuxna med utvecklingsstörning ska ha rätt att delta i grundläggande särvox, och varje kommun ska ha skyldighet att erbjuda sådan utbildning antingen i den egna kommunen eller i samarbete med någon grannkommun. Detta är helt i överensstämmelse med de motioner som vi inom Alliansen väckt och den reservation som fogats till utbildningsutskottets betänkande 2005/06:UbU8.

Vi föreslår emellertid också att vuxna med utvecklingsstörning även ska ha rätt till utbildning motsvarande gymnasiesärskolan, dvs. gymnasial särvox. Detta förslag ligger helt i linje med vårt förslag ovan om att vuxna ska ha rätt till gymnasial vuxenutbildning. Det är en rättvis- och jämställdhetsfråga att även vuxna med utvecklingsstörning har rätt till gymnasial särvox.

Svenskundervisning för invandrare (sfi)

Regeringen föreslår att sfi ska renodlas som en språkutbildning som ska ge grundläggande kunskaper i det svenska språket. Den samhällsinformation som hittills ingått i sfi ska kommunerna även i fortsättningen ha ansvar för, men den ska ombesörjas på annat sätt.

Allians för Sverige anser att den samhällsinformation som har getts inom sfi inte alltid har varit utformad på ett bra sätt. Det är dock viktigt att det inom sfi ges information om de rättigheter och skyldigheter man har som medborgare i Sverige och att det finns en anknytning till svensk kultur.

Individualisering och praktik inom svenskundervisningen för invandrare

Svenska för invandrare är en utbildningsform som är till för att ge varje enskild invandrare en god start i Sverige. Men som utbildningen har sett ut hittills är den inte skapad för den enskilde utan för kollektivet. Det formella regelverket är visserligen ändrat, men fortfarande gagnar utbildningen mer kollektivet än den enskilde. Det har bl.a. resulterat i att den som kommit till Sverige helt utan eller med en låg utbildning kan gå i flera år utan att klara sfi.

Allians för Sverige anser att svenskundervisningen måste kunna möta individer med en rad varierande behov och kunskaper. Därför behövs individanpassning och olika utbildningsnivåer. Vi vill skapa bättre förutsättningar för dem som invandrat att kombinera praktik, studier och arbete. Möjligheten att varva undervisning och praktik kan underlättas genom ett nära samarbete mellan kommun, arbetsförmedling, frivilligorganisationer och näringsliv. God praktik kan ge ovärderliga erfarenheter när det gäller språkinläring och kunskaper om hur arbetslivet i Sverige fungerar men också förbättra möjligheterna till förankring på arbetsmarknaden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Svenska för akademiker och sfi i folkhögskolan

Många som invandrar till Sverige är akademiker, visar statistik från Migrationsverket. Det behövs ett större utbud av kurser i svenska som tillgodoser också dessa personers behov och förutsättningar. Det kan exempelvis röra sig om kurser som ges via Internet, speciellt inriktade mot olika kategorier av invandrarakademiker. Det behövs ett samarbete mellan högskolor, kommuner och andra för att åstadkomma förbättringar i detta avseende. Skolverket och Högskoleverket bör också få i uppdrag att se över om regelverket och finansieringen behöver anpassas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Enligt nu gällande skollag är kommunen huvudman för sfi, men kommunen kan redan nu uppdra åt andra, t.ex. folkhögskolor, att anordna sfi. Så sker också i viss utsträckning. Riksdagen har i mars 2006 fattat beslut om sfi i folkhögskolan. Beslutet innebär att folkhögskolan, som genom sin miljö och sin pedagogik kan vara ett bra alternativ till kommunen, ska kunna undervisa i svenska för invandrare. Om folkhögskolorna ska ges rätt att vara huvudmän för sfi, krävs vissa förändringar i gällande regelverk. Regeringen lämnar dock inte något sådant förslag i propositionen, med hänvisning till att den avser att återkomma till frågan. Vi anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till regeländringar och finansiering.

Överlåtande av myndighetsutövning vid utbildning på entreprenad

Den myndighetsutövning som det innebär att sätta betyg och utfärda betygsdokument är idag begränsad. När en kommun lägger ut kommunal vuxenutbildning på entreprenad, måste en kommunal rektor utfärda betyg, även om lärarna hos utbildningsanordnaren i praktiken sätter betygen.

Regeringen föreslår i propositionen att den myndighetsutövning som det innebär att sätta betyg och utfärda ett samlat betygsdokument ska kunna överlåtas på en enskild anordnare under en försöksverksamhet på cirka fem år.

Allians för Sverige anser att införande av entreprenadutbildningar inte räcker för att ge vuxna större valfrihet. Vuxna bör omfattas av samma möjlighet som barn och ungdomar att välja en utbildning som passar önskemål och behov. Därför anser vi att vuxenutbildning ska kunna bedrivas i fristående form, precis som grundskola och gymnasieskola. Villkoren för vuxenutbildning på entreprenad och vuxenutbildning på fristående enheter ska vara desamma som för fristående grund- och gymnasieskolor, dvs. skolorna ska uppfylla de krav som anges i regelverket för utbildningen, ha en rektor som uppfyller fastställda kompetenskrav och ha behöriga lärare.

Det ska vara Skolverket som prövar ansökningar om att få inrätta en fristående enhet. Dessa fristående enheter får då också rätt att sätta och utfärda betyg. Allians för Sverige anser att det tydligt måste framgå av regelverket att bara behöriga lärare ska få sätta betyg i vuxenutbildning, oavsett vilken huvudmannen är.

Alliansen föreslår alltså att den enskilde ska ha möjlighet att välja anordnare för den utbildning som han eller hon har rätt till oavsett huvudman. Rätten till utbildning och skyldigheten för kommunen att tillhandahålla eller betala för utbildningen gäller grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning för behörighet till högskolan och motsvarande utbildning inom särskolan. Bidraget till godkända fristående enheter ska motsvara genomsnittskostnaden för motsvarande utbildning i kommunen. Övriga utbildningar, t.ex. dyrbara yrkesutbildningar, får regleras i särskilda avtal. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 april 2006

Ulf Nilsson (fp)

Sten Tolgfors (m)

Sofia Larsen (c)

Inger Davidson (kd)